

MIGDAŁ (62) *sb m*

migdał (60), **mygdał** (1), migdał *a.* mygdał (1); mygdał *Murm* (1).

a pochylone.

sg N migdał (9). ◊ *G* migdału (1). ◊ *pl N* migdały (15). ◊ *G* migdałów (27); -ów (2), -(o)w (25).
◊ *A* migdały (8). ◊ *I* migdały (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *bot. Amygdalus communis L. (Rost); migdałowiec zwyczajny, drzewo śródziemnomorskie z rodziny różowatych (Rosaceae) o jadalnych nasionach owocu; amygdala, amygdalus Cn (6) : FalZioł, +6, III 12d; Bo nád tym zafię wżędy piękne drzewá łtały/ [...] Więć drzewá Mużkatowe/ [...] Więć s pięknemi orzechy Migdały/ Káłztany RejWiz 24; Zwirzchniego mieyścá będą łie bać łtárzy/ á nizłżych ná drodze/ y zákwinie Migdał [florebit amygdalus Vulg Eccle 12/5]/ á łam łiebie świrczek nośić będzyc BielKron 82; Migdały/ Amygdala, Mandelbaum/ oder kerner. SienLek 241v, X3.*

2. *Pestka (nasiono) drzewa migdałowca; amygdala Murm, Mymer¹, Calep; nux Graeca, nux Thasia Murm, Mącz, Cn; amygdalum Cn (56) : Radbych cię też w łwym do^{mv} cził. Bo tám mam dofyć dáktylow/ Fig rozynkow y migdałow BierEz Qv; PatKaz III 101; Murm 109; Mymer¹ 19v; HistJóz C4v; Wezmi Migdałow á obłup ie czyłcie FalZioł II 22v, I 115d [2 r.], III 13a, 42b, V 61v, 63 (9); CHłopu ná dycháwicę Migdały kazáli łeść RejFig Cc5, Cc5 [3 r.]; BibRadz Gen 43/11; Aaronowá rozgá z narodu Lewi zakwitá/ y łitki z Migdały [amygdalae Vulg Num 17/8] s łiebie wypuściłá BielKron 41v, 268, 284v [2 r.]; Nux. Orzech/ wżeláki owoc w łzczelżuyách rołtácy yáko łá orzechy/ migdały káłtany/ żołáđż/ mużkat. Mącz 255c, 255c, [454]a; SienLek 7v; RejZwierc 59; Amygdala – Migdalowe drzewo. Amygdala – Migdałe [!]. Calep 65b; wstáwiliłmy [...] áby iáko korzenie [...] tym łpofobem nadrożéy były przedawáné y kupowáné. [...] Kámień migdałów Weneckich [Lapis Amigdalarum Venetarum JanStat 1050]/ zá trzy wierdunki. Kámień migdałów/ które z Gdańská przychodzą [Lapis vero Amigdalarum quae ex Gedano afferuntur JanStat 1050]/ zá pułkopy. SarnStat 274; [Mygdał/ vide migdał. Volck Lll4v]. [Cf znacz. 1. FalZioł +6, III 12d; SienLek 241v, X3.]*

Tłumaczenie etymologii biblijnej nazwy Luza (1): [Jakob] miałto ktore było bliłko w pocziwości mieć vmyłlił/ y przezwał ie Bethel/ to łełt/ dom Boży po żydowłku/ zwano ie pirwey łebuz od łebuzeow/ potym Luzá/ to łełt Migdał [Appellavitque nomen urbis Bethel, quae prius Luza vocabatur. Vulg Gen 28/19; Y názwał imię Miáłtu Bethel/ które piérwéy Zużá [!] názywano. WujBib]. BielKron 14v.

Zestawienia: »gorzkie migdały« = Amygdalus communis var. amara Focke [szyk 12:2] (14): Miłdały łlodkie łá ciepłe i wilgotne w piérwżym łthopniu/ á zafię gorzkhie Migdały łá ciepłe y łuche w w torim [!] łtopniu, Gorzkie łá więczey pożiteczne ku lekarłłtwam niżli łlodkie FalZioł III 12d, III 13a, IV 7a, V 97; SienLek 57v.

~ Wyrażenie: »olejek gorzkich migdałów, olejek z gorzkich migdałów« [szyk zmienny] (6:3): Też oleiek gorzkich Migdałów/ łzumienie włżne oddala. FalZioł V 79v, I 1d, 7d, 46a, 48d, 91b (9). ~

»łłodkie migdały« = Amygdalus communis var. sativa Focke [szyk 5:4] (9): Też łlodkie Migdały łá dobre ku łedzeniu/ thak w polewkach iáko czukrem obleczłone FalZioł III 13a, III 12d, V 39,

81v; [Nie nowiná mygdały w Polfcze [...] Plinius pilze/ że dwoiákie fą Mygdały/ łodkié y gorzkié *UrządowHerb* 322a].

~ *Wyrażenie*: »olejek z słodkich migdałow, olejek słodkich migdałow« [*szyk zmienny*] (3:2): Też oleiek iałowczowy zmieszany z oleykiem łodkhich migdałow/ á thymi oleyki przed ogniem namaży pierfi/ czyni wolne oddychanie *FalZioł* I 68b, I 18b, 19c, III 13b, V 103. ~

W przeni (1) :

Wyrażenie: »prosty migdał« = *prostak, grubianin* (1): Zdać fie żeś go [*chłopa*] ószukał/ á iżeś ty wygrał/ On byałki vkęfuiąc/ idzye profty migdał. A pan chytry wytyka/ ná chromym do domu/ A dla wtydu iż dubyel/ nie powie nikomu. *RejZwierz* 131v.

WG